

บทคัดย่อ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีแนวโน้มของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก แม้กระนั้น ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและการแย่งชิงทรัพยากรในทะเลจีนใต้ สภาวะสงครามทางการทหารและสงครามทางเศรษฐกิจ ปัญหาหนี้สินภาครัฐและภาคเอกชนที่สะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาเงินเฟ้อซึ่งส่งผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ ปัญหาการกีดกันทางการค้า และปัญหาความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน ก่อให้เกิดความท้าทายต่อภูมิภาคนี้ ในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีความเชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค ประเทศแต่ละประเทศมีความร่วมมือกัน ผ่านกลไกทางการค้า การเงิน และการลงทุน

การพัฒนากระบวนทัศน์นิยมเสรีภายใต้โลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการไหลเข้าและออกของเงินทุนมาที่ประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์โลก ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดโลกอาจผันผวนมากขึ้น เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน เผชิญกับปัจจัยเสี่ยงที่สร้างความอ่อนไหวปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว งานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นที่ การศึกษาความเสี่ยงของประเทศ โดยที่ผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ มาทำการคำนวณดัชนีชี้วัดระดับความเสี่ยงของประเทศจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.) ความเสี่ยงจากกระแสของเงินทุนจากต่างประเทศ 2.) ความเสี่ยงจากหนี้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน 3.) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อ 4.) ความเสี่ยงจากปัจจัยทางการเมือง และ 5.) ความเสี่ยงในภาพรวมของระบบการเงิน

ผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า ระหว่างปี 2022-2024 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาพรวม มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Risk 1) อยู่ในระดับปานกลาง ความเสี่ยงด้านหนี้สิน (Risk 2) อยู่ในระดับต่ำ ความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อ (Risk 3) อยู่ในระดับต่ำ ความเสี่ยงด้านการเมือง (Risk 4) อยู่ในระดับต่ำ และ ความเสี่ยงในระบบการเงิน (Risk 5) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงแบบถ่วงน้ำหนักที่แสดงถึงค่าความเสี่ยงในภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า อยู่ในระดับต่ำ เมื่อจัดลำดับ (Ranking) ความเสี่ยงในด้านต่างๆ ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับที่ (1) คือ

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง อันดับที่ (2) คือ ความเสี่ยงในระบบการเงิน อันดับที่ (3) คือ ความเสี่ยงด้านหนี้สิน อันดับที่ (4) คือ ความเสี่ยงด้านการเมือง และอันดับสุดท้าย อันดับที่ (5) คือ ความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความเสี่ยงเฉลี่ยทุกด้านของแต่ละประเทศ ผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า ประเทศแต่ละประเทศที่ทำการศึกษา กำลังเผชิญกับความเสี่ยงประเภทต่างๆที่แตกต่างกัน แม้กระนั้น หากคำนวณค่าความเสี่ยงเฉลี่ยและนำมาจัดลำดับ ความเสี่ยงของประเทศต่างๆ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ประเทศที่มีความเสี่ยงสูงสุดอันดับที่ [1] คือ ประเทศไทย อันดับที่ [2] คือ เวียดนาม อันดับที่ [3] คือ อินโดนีเซีย อันดับที่ [4] คือ มาเลเซีย อันดับที่ [5] คือ สิงคโปร์ และอันดับสุดท้าย อันดับที่ [6] ซึ่งเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำสุด คือ ฟิลิปปินส์

การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงของประเทศสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้การศึกษาแบบ Panel Data Analysis ด้วยแบบจำลอง Ordered Logit Model ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 และร้อยละ 90 ซึ่งตัวแปรอิสระ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 10 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย ตัวแปรกลุ่มที่ 1 ที่สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค ตัวแปรกลุ่มที่ 2 ที่สะท้อนถึงนโยบายของรัฐด้านการค้าระหว่างประเทศ ตัวแปรกลุ่มที่ 3 ที่สะท้อนถึงระบบการเงินระหว่างประเทศ ตัวแปรกลุ่มที่ 4 ที่สะท้อนถึงลักษณะของเศรษฐกิจนอกระบบ ตัวแปรกลุ่มที่ 5 ที่สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของประชาชน ตัวแปรกลุ่มที่ 6 ที่สะท้อนถึงการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ตัวแปรกลุ่มที่ 7 ที่สะท้อนถึงเสถียรภาพด้านราคาและค่าครองชีพ ตัวแปรกลุ่มที่ 8 ที่สะท้อนถึงสถานะทางการเงินของประเทศ ตัวแปรกลุ่มที่ 9 ที่สะท้อนถึงมุมมองด้านประชากรและทุนมนุษย์ ตัวแปรกลุ่มที่ 10 ที่สะท้อนถึงความยากจน โอกาสทางสังคมและความเหลื่อมล้ำในสังคม และ ตัวแปรควบคุมที่สะท้อนถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลก ผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีทิศทางที่สอดคล้องกับทิศทางของความสัมพันธ์ในทางทฤษฎี เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในระดับประเทศ กับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในระดับประเทศ มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่

ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของกลุ่มประเทศอาเซียน แต่มีจำนวนปัจจัยที่น้อยกว่าและมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า

ผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรกลุ่มที่ 9 ที่สะท้อนถึงมุมมองด้านประชากรและทุนมนุษย์ และ ตัวแปรกลุ่มที่ 10 ที่สะท้อนถึงความยากจน โอกาสทางสังคมและความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นรากฐานที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของประเทศในทุกด้าน นอกจากนี้ ตัวแปรกลุ่มที่ 1 ที่สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของประเทศเกือบทุกด้าน ยกเว้น ความเสี่ยงด้านการเมือง ซึ่งมีทิศทางของผลกระทบที่ไม่ชัดเจน ตัวแปรกลุ่มที่ 4 ที่สะท้อนถึงลักษณะของเศรษฐกิจนอกระบบ (Shadow Economy: SE) เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของประเทศด้านสภาพคล่อง ด้านหนี้สิน และด้านการเมือง อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ รัฐบาลและผู้กำหนดนโยบายเกือบทุกประเทศ (ประกอบด้วย ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย) ยกเว้น ประเทศสิงคโปร์ ควรมุ่งเน้นไปที่ การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับอัตราการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อของประเทศที่ทำการศึกษา พบว่า มีประเทศไทยประเทศเดียวเท่านั้น ที่มีความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ ประเทศอื่นๆที่ทำการศึกษา มีความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อ อยู่ในระดับต่ำ ถึงแม้ว่าด้านเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จะยังไม่ส่งผลกระทบมากนัก แต่รัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทย ควรเฝ้าระวังปัญหาดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

Abstract

The ASEAN Economic Community is a region with a tendency for economic growth rates higher than the world average, however, there are geopolitical conflicts between superpowers. Overlapping territorial issues and resource competition in the South China Sea, the state of military warfare and economic warfare, and the rapidly accumulating public and private sector debt. Inflation, which has the impact of rising cost of living, trade barriers and supply chain security issues, pose challenges to the region. The international economic system is intricately interconnected at both the macro and micro levels. Countries cooperate through trade, finance and investment mechanisms.

The development of the free capitalist system under globalization has led to the inflow and outflow of capital to member countries of the ASEAN Economic Community. In addition, changes in global geopolitics have made economic activities in the world market more volatile. The global economy and the ASEAN region are facing vulnerability-causing risk factors that cause economic slowdown. This research will focus on studying the risks of a country. The researchers will use economic and social factors and geopolitical factors to calculate the risk level index of the country in 5 areas as follows: 1.) Risk from foreign capital flows 2.) Risk from both government and private sector debt 3.) Risk from interest rates and inflation 4.) Risk from political factors and 5.) Risk in the overall financial system.

The study results indicate that between 2022-2024, the ASEAN Economic Community as a whole will have a moderate level of liquidity risk (Risk 1) and a low level of debt risk (Risk 2) Inflation risk (Risk 3) is low, political risk (Risk 4) is low, and financial system risk (Risk 5) is moderate. When considering the weighted average risk that represents the overall risk of the ASEAN Economic Community, it is found to be at a low level. When ranking the risks

in various aspects of the ASEAN Economic Community, in descending order, they are: (1) Liquidity risk, (2) Financial system risk. Ranked (3) is debt risk, ranked (4) is political risk, and finally (5) is inflation risk.

When comparing the average risks across all dimensions of each country, the study results indicate that each country studied is facing different types of risks. However, if we calculate the average risk and rank the risks of each country in descending order, we find that: The country with the highest risk [1] is Thailand, [2] is Vietnam, [3] is Indonesia, [4] is Malaysia, [5] is Singapore, and finally, the country with the lowest risk [6], is the Philippines.

Analysis of economic and social factors and geopolitical factors affecting the risks of member countries in the ASEAN Economic Community using Panel Data Analysis with Ordered Logit Model at the confidence level of 95% and 90%. There are 23 independent variables in total, divided into 10 groups, consisting of the 1st group of variables that reflect the macroeconomic environment. The 2nd group of variables reflects the government's policy on international trade. The 3rd group of variables reflects the international financial system. The 4th group of variables reflects the characteristics of the informal economy. The 5th group of variables reflects public confidence. The 6th group of variables reflects access to basic necessities for daily life. The 7th group of variables reflects price stability and cost of living. The 8th group of variables reflects the financial status of the country. The 9th group of variables reflects the demographic and human capital perspective. The 10th group of variables reflects poverty, social opportunities and social inequality. There are controlled variables reflecting the global economic situation. It was found that the socio-economic factors affecting national risks are similar to the socio-economic factors affecting ASEAN countries' risks, but are less numerous and more specific.

The study results indicate that the ninth group of variables reflecting demographic and human capital perspectives and the 10th group of variables reflecting poverty, social opportunities and social inequality are the important foundations that affect the country's risks in all aspects. In addition, the first group of variables reflecting the macroeconomic environment are factors that affect almost every aspect of national risk, except for political risk, which has an unclear direction of impact. The fourth group of variables reflecting the characteristics of the informal economy (Shadow Economy: SE) is a factor that significantly affects the country's liquidity, debt, and political risks. To achieve stable economic growth, governments and policymakers in almost every country (including Indonesia, Malaysia, Vietnam, Philippines and Thailand excepting Singapore) should focus on managing the money circulation rate in the economy. There is an increasing access to financial resources and reducing social inequality. When comparing the inflation risks of the countries studied, it was found that only Thailand has a moderate level of inflation risk. While other countries studied have low inflation risks. Although the inflation situation in Thailand has not yet had a significant impact, the government and the Bank of Thailand should closely monitor the issue.